

מתי מתקיימות נסיבות מחמירות בתקיפה ומה עונשן?

חוק העונשין מפרט מדרג של עבירות תקיפה, אשר הענישה המרבית עליהן נעה בטווחים של 2 עד 3 שנים בכלא. ואולם, ישנם מצבים מסוימים בהם אותן עבירות מקבלות הגדרה של "נסיבות מחמירות". במקרים אלו הענישה מוכפלת וגם הרישום הפלילי עצמו הופך חמור בהרבה, וקשה יותר להביא למחיקתו. מהן אותן נסיבות מחמירות ומה מבדיל אותן מתקיפה רגילה? על כך השורות הבאות.

תקיפה רגילה

ראשית, ראוי להביא את הגדרת התקיפה הבסיסית שמצויה בסעיף 378 לחוק העונשין: "המכה אדם, נוגע בו, דוחפו או מפעיל על גופו כוח בדרך אחרת, במישרין או בעקיפין, בלא הסכמתו או בהסכמתו שהושגה בתרמית - הרי זו תקיפה. הפעלת כוח כוללת הפעלת חום, אור, חשמל, גז, ריח או כל דבר או חומר אחר, אם הפעילו אותם במידה שיש בה כדי לגרום נזק או אי נוחות".

כפי שניתן לראות מדובר בשורה ארוכה של פעולות הגורמות לאי נוחות או נזקים, החל במכה קטנה ועד שימוש באמצעים פיזיים אחרים (מחבט, מקל, אש). הסעיפים הבאים של חוק העונשין ממשיכים ומפרטים את דרגות החומרה של עבירות התקיפה בהתאם לנסיבותיהן. לדוגמא, עונש מרבי של 3 שנות מאסר נקבע לתקיפה הגורמת למוותקף חבלה ממשית, וכן על תקיפה שבוצעה בעת ביצוע פשע אחר או לצורך ביצועו (לדוגמא, במהלך מנוסה לאחר שוד, או בעת פריצה לבית מגורים). מאידך, העונש המרבי על תקיפה רגילה, המכונה גם תקיפת סתם, עומד על 2 שנות מאסר.

תקיפה בנסיבות מחמירות

כאמור, עבירת תקיפה בנסיבות מחמירות מתייחסת לאופן ביצוע עבירת התקיפה ונסיבותיה ובצידה ענישה כפולה. לדוגמא, אם בוצעה תקיפה סתם בנסיבות אלו עולה הענישה המרבית ל- 4 שנות מאסר, או 6 שנות מאסר אם התקיפה בוצעה תוך גרימת חבלה ממשית. אין ספק כי מדובר בהבדל משמעותי ביותר והדבר מעיד על החומרה בה רואה המחוקק נסיבות אלו, לצד שאיפה להרתיע מפני ביצוע העבירות.

באופן כללי, ישנם שני מצבים הנחשבים לנסיבות מחמירות. הראשון הוא תקיפה של בן משפחת התוקף, כלומר מי מילדיו, אחיו, הוריו או בן זוגו. ראוי לציין כי ישנה החמרה בחוק העונשין לגבי כל עבירות האלימות במסגרת המשפחה, עקב הפגיעה הקשה בביטחון, באמון ובשלום אנשים הקשורים בתוקף מבחינה רגשית, כלכלית או אחרת. בתי המשפט נוקטים קו דומה לחוק העונשין ואינם מקלים בעבירות אלו, אך ישנם גם שיקולי שיקום המשחקים תפקיד לאור חשיבותו של הנאשם לתפקוד התא המשפחתי ולחבריו.

המצב השני שבו מתקיימות נסיבות מחמירות הינו תקיפה המערבת יותר מאדם אחד. כלומר, אם יש לפחות שני אנשים שחברו זה לזה כדי לבצע את התקיפה, וגם היו נוכחים בעת שהתבצעה. מכאן ניתן להסיק כי הם תכננו מראש לפגוע בקורבן והתכוונו למעשיהם (שלא היו בבחינת תגובה ספונטנית של סערת רגשות) - וזהו הדבר החמור בעיני החוק. במקרים אלו תנסה הפרקליטות להראות כי אכן חברו המבצעים ותכננו יחדיו את התקיפה, בעוד סגורו של הנאשם ינסה להפריך טענה זו ולכלל אורך הדרך להביא לשינוי האישום וההרשעה מנסיבות חמורות לתקיפה רגילה. זאת כמובן, לצד ערעור הטענות בדבר ביצוע התקיפה עצמה וחומרת תוצאותיה, כל עוד הדבר אפשרי.